

Kansainvälisen viitteen käyttöönotto suomalaisessa yrityksessä

Marraskuu 2016

Sisällysluettelo

1	Viitteen käyttöönotto laskutuksessa	3
1.1	RF-viitteen käyttöön vaikuttavia tekijöitä	3
1.2	Hyödyt ja edut laskuttajalle	4
1.3	Hyödyt ja edut maksajalle	4
2	Laskuttajan toimenpiteet	5
2.1	Kansainvälinen viite laskulomakkeella ja tilisiirtolomakkeella	5
2.2	Kansainvälisen viitteen muodostaminen	5
2.3	Kansainvälinen viite E-laskupalvelussa	5
2.4	Kansainvälinen viite SEPA-suoraveloituspalvelussa	6
2.5	RF-viite verkkomaksujen yhteydessä	6
2.6	Kansainvälinen viite saapuvien maksujen raportoinnissa	6
2.7	Kansainvälinen viite kohdistustietona myyntireskontrapäivityksessä	6
3	Maksajan toimenpiteet	7
3.1	Laskun tietojen tallennus ostoreskontraan	7
3.2	Laskujen maksatus ostoreskontrasta	8
3.3	Maksaminen RF-viitteellä pankkien muissa maksukanavissa	8
4	Maksajan pankin toimenpiteet viitteiden rinnakkaiskäytön aikana	8

Kansainvälisen viitteen käyttöönotto suomalaisessa yrityksessä

1 Viitteen käyttöönotto laskutuksessa

Suomalaisten yritysten kotimaisessa laskutuksessa on jo vuosikymmeniä käytetty suomalaisen standardin mukaista viitenumeroa, jolla lasku yksilöidään. Viitettä käyttämällä yritys voi automatisoida taloushallinnon prosessejaan.

Laskuttaja saa viitteellisenä maksetun laskun tiedot pankista Saapuvat viitemaksut - aineistona, jolla yritys päivittää automaattisesti myyntireskontransa. Viitenumerolla maksettu maksu kohdistuu reskontrassa avoimena olevaan laskuun, joka kuitataan maksetuksi. Viitteen muodostamisessa käytetään yleisesti asiakasnumeroa ja laskun numeroa tai vastaavia, kyseisen laskun yksilöiviä tietoja.

Kotimaisen viitteen rakenneohje löytyy Finanssialan Keskusliiton sivuilta www.finanssiala.fi.

Viitettä käytettäessä

- Laskuttaja (maksun saaja) sisällyttää viitteen laskuun tai tilisiirtolomakkeeseen, joka lähetetään maksajalle. Lasku voi olla joko paperi- tai verkkolasku.
- Viite on standardoitu ja sisältää rakenneohjeen mukaisen tarkistusluvun. Tarkistusluku mahdollistaa viitteen oikeellisuuden tarkistamisen.
- Maksaja tai maksajan pankki tarkistaa viitteen, kun laskua tai maksua ollaan maksamassa.
- Maksajan pankki välittää viitetiedon maksun tiedoissa saajan pankkiin.
- Laskuttajan pankki voi toimittaa laskuttajalle tiedot viitteellisistä saapuneista mak-suista sopimuksen mukaan joko erillisenä tiedostona tai tiliotteella.
- Laskuttaja kohdistaa viitteellisinä saapuneet maksut automaattisesti reskontrassa oleviin laskuihin.
- Viitteen käyttö hyvityslaskuissa mahdollistaa automaattisen kohdistuksen myös niiden maksujen osalta, joilla on kuitattu hyvityslasku.

Kansainvälisen ISON (International Organization for Standardization) standardoiman kansainvälisen viitteen (RF-viite, RF Creditor Reference) käyttöönotto mahdollistaa viitteen tuomat edut myös rajat ylittävissä maksuissa erityisesti SEPA-maksujen osalta. Kansainvälistä viitettä (RF-viitettä) voi käyttää sekä kotimaisissa että ulkomaille menevissä laskuissa. Suomalaisen viitteen käytöstä poistumisesta ei ole tehty päätöstä.

1.1 RF-viitteen käyttöön vaikuttavia tekijöitä

RF-viitteen käyttöönottoon liittyviä muutoksia yrityksen taloushallinnon järjestelmiin toteuttaessa ja yritykselle sopivinta käyttöönottohetkeä suunniteltaessa kannattaa ottaa huomioon yrityksen laskutuksen, saapuvan maksuliikkeen täsmäytyksen ja taloushallinnon kokonaisuus, jotta yrityksen täsmäytysautomaatio ei heikkene ja RF-viitteen käyttöönotto on sujuvaa.

Liiketoiminnan kansainvälisyys

Yritys, jolla on runsaasti laskutusta rajat ylittävästi erityisesti SEPA-alueella, hyötyy RF-viitteen käyttöönotosta lisääntyvänä automaationa edellyttäen, että kansainväliset kauppakumppanit käyttävät RF-viitettä maksaessaan. RF-viitteen käyttöönotto suomalaisessa laskutuksessa ei lisää laskuttajan automaatioastetta saapuvien maksujen täsmäyttämässä suomalaisen viitteen käyttöön verrattuna.

Tiliraportointi

RF-viitteen käyttöönottohetken voi ajoittaa esimerkiksi ISO 20022 XML -tiliraportoinnin (B2C) käyttöönoton yhteyteen, sillä uusille tiliraporteille RF-viite välittyy sellaisenaan (poislukien palvelut, joissa RF-viitettä ei voi käyttää).

1.2 Hyödyt ja edut laskuttajalle

Kansainvälisen viitteen käyttö on yrityksen kannalta yhtä tehokasta kuin suomalaisen viitteen, mutta käytön mahdollisuus rajat ylittävässä laskutuksessa mahdollistaa viitteen tuomien etujen entistä laajemman hyödyntämisen.

Edut laskutuksessa

- sopii sekä yritysten väliseen että kuluttajalaskutukseen
- voidaan käyttää kotimaan ja ulkomaan laskutuksessa
- voidaan käyttää lähes kaikessa laskutuksessa: e-laskulla, paperilaskulla ja tilisiirtolomakkeilla, hyvityslaskulla, SEPA-suoraveloituksessa

Edut maksujen keräämisessä

- maksusuoritusten valvonta ja täsmäytys on tehokasta
- saapuvat maksut on mahdollista kohdistaa automaattisesti myyntireskontrassa auki oleviin laskuihin
- saapuvien maksujen käsittelyn virheet vähenevät
- maksujen kohdistus helpottuu myös rajat ylittävässä laskutuksessa
- tuo kustannussäästöjä

Edut kassanhallinnassa

- tukee automaattista laskutusprosessia
- parantaa maksuvalmiuden ennustettavuutta

Edut myynnissä

- myyntilimiittien nopeampi vapautuminen

1.3 Hyödyt ja edut maksajalle

RF-viitteen käyttö hyödyttää myös maksajaa. Se tehostaa maksamisen prosesseja:

- viitteen lisäksi ei tarvita muita maksun selitetietoja
- vähentää virheitä
- vähentää selvitystyötä sekä turhia maksumuistutuksia
- myös rajojen yli voi maksaa viitteellisiä maksuja erityisesti SEPA-alueella.

2 Laskuttajan toimenpiteet

2.1 Kansainvälinen viite laskulomakkeella ja tilisiirtolomakkeella

Kansainvälisen viitteen käyttö ei edellytä laskulomakkeen tai tilisiirtolomakkeen uusimista. Tilisiirtolomake on nykyisen standardin mukainen. RF-viite tulostetaan sekä laskulle että tilisiirtolomakkeeseen samaan paikkaan kuin nykyinen suomalainen viitekin. Tulostuksessa on huomioitava, että RF-viite jaksotetaan vasemmalta oikealle neljän merkin jaksoihin toisin kuin suomalaisen standardin mukainen viite.

Suomessa toimivien pankkien yhteisesti standardoiman tilisiirtolomakkeen malli ja ohjeet löytyvät Finanssialan Keskusliiton sivuilta www.finanssiala.fi. RF-viitteen käyttöönoton yhteydessä pankkiviivakoodista on otettava käyttöön versio 5, joka sisältää sekä IBANin että RF-viitteen, jos tilisiirtolomakkeella käytetään pankkiviivakoodia. Kuvaus löytyy Finanssiala ry:n sivuilta: www.finanssiala.fi.

Koska RF-viite ei ole maksajalle ainakaan aluksi tuttu, laskulomakkeelle kannattaa laittaa ohje RF-viitteen käytöstä. Ohje voi olla esim. seuraavanlainen teksti: "Käytä maksussa tilisiirron RF-viitettä. Mikäli maksujärjestelmä ei hyväksy RF-viitettä, syötä viitteeksi loppuosa ohittaen neljä ensimmäistä merkkiä".

2.2 Kansainvälisen viitteen muodostaminen

Suomessa käytettävä kansainvälinen viite on muodostettava nykyisestä suomalaisen standardin mukaisesta viitteestä. Maksun syöttämisen helpottamiseksi viite kannattaa pitää niin lyhyenä kuin mahdollista.

RF-viitteen alussa on isot kirjaimet RF ja ISO-standardin mukaisen tarkistussäännön mukaan laskettu kaksimerkkinen tarkiste. Tarkistenumeron laskennassa käytettävä algoritmi on sama, jota käytetään myös IBAN-tilinumeron tarkistenumeron laskennassa.

Esimerkki:

12345 675 on nykyinen suomalainen viite, jonka viimeinen numero on suomalaisen tarkistus- säännön mukaan laskettu tarkiste.

Kun siitä muodostetaan RF-viite, viite näyttää seuraavanlaiselta: RF99 1234 5675. RF-tarkisteen laskeminen on kuvattu tarkemmin **tämän dokumentin liitteessä**.

2.3 Kansainvälinen viite E-laskupalvelussa

Finvoice-standardin mukaisessa e-laskussa voi käyttää RF-viitettä. Jos RF-viitettä käytetään, se annetaan Finvoice-kuvauksen mukaisesti EpiRemittanceIdentifierkentässä. Finvoice kuvaus löytyy Finanssialan Keskusliiton sivuilta www.finanssiala.fi.

2.4 Kansainvälinen viite SEPA-suoraveloituspalvelussa

SEPA-suoraveloituksessa voidaan käyttää RF-viitettä.

2.5 RF-viite verkkomaksujen yhteydessä

RF-viitteen käyttäminen verkkokauppioiden verkkomaksupainikemaksujen yhteydessä on pankkikohtaista. Siitä saa parhaiten tietoa omalta pankilta.

2.6 Kansainvälinen viite saapuvien maksujen raportoinnissa

ISO 20022 XML-standardin mukaisessa tiliote- ja tapahtumaraportoinnissa (B2C) kansainvälinen RF-viite esitetään täysimittaisena CreditorReferenceInformation -kentässä, jos maksaja on maksun tiedoissa antanut viitteen RF-muodossa.

Laskuttajan on varauduttava siihen, että vaikka viite olisi laskulla RF-viitteenä, niin XML-raportoinnissakin viite voi esiintyä lyhyessä suomalaisessa muodossaan, jos maksaja antaa sen maksun tiedoissa suomalaisessa muodossa. Pankki välittää viitteen maksun saajalle siinä muodossa kuin maksaja on sen antanut.

Tarkempia tietoja XML-muotoisen tili- ja tapahtumaraportoinnin sisällöstä löytyy Finanssialan sivuilta.

ISO20022 tiliote- ja tapahtumaraportointiopas

Suomalaisen standardin mukaisissa Konekielinen tiliote- ja Saapuvat viitemaksut -aineistoissa viitetiedolle varatun kentän pituus ei riitä RF-viitteelle. Vanhoissa palveluissa viitetieto lyhennetään poistamalla RF-viitteen neljä ensimmäistä merkkiä. Silloin kun laskuttaja on muodostanut RF-viitteen ohjeiden mukaisesti nykyisestä suomalaisesta viitteestä, RF-viitteestä lyhennetty viite on täsmälleen sama kuin nykyinen suomalainen viite.

RF-viitteen voi ottaa käyttöön laskutuksessa riippumatta tapahtumaraportoinnissa käytettävistä palveluista.

SEPA-maksuna saapuvan maksun RF-viite välittyy saajalle tiliraportoinnista riippuen joko täysimittaisena (XML-raportointi) tai lyhennettynä (Konekielinen tiliote ja Saapuvat viitemaksut). Viite välitetään laskuttajalle viitteenä silloin, kun toisesta pankista saapuneessa maksusanomassa viite on sille tarkoitetussa viitekentässä.

Suomen rajojen ulkopuolelta saapuvissa maksuissa oleva RF-viite raportoidaan laskuttajalle tili- ja tapahtumaraportoinnin viitekentässä edellyttäen, että RF-viite on tunnistettavissa ulkomaisen pankin lähettämässä alkuperäisessä maksusanomassa.

2.7 Kansainvälinen viite kohdistustietona myyntireskontrapäivityksessä

RF-viitteen voi ottaa käyttöön laskutuksessa, vaikka myyntireskontraan ei heti tehtäisikään muutoksia.

Jos myyntireskontra ei tue RF-viitettä:

- Voidaan käyttää saapuvat viitemaksut -palvelua, jossa viite on lyhyessä kotimaisessa muodossa.
- Käytettäessä XML-pohjaista tili- ja tapahtumaraportointia, kohdistamisen voi tehdä poistamalla saapuvan maksun RF-viitteestä neljä ensimmäistä merkkiä.

Jos myyntireskontra tukee RF-viitettä:

- Voidaan käyttää XML-pohjaista tili- ja tapahtumaraportointia, jossa viite on kansainvälisessä RF-muodossa.
- Käytettäessä saapuvat viitemaksut- tai konekielistä tiliotepalveluja suomalaisesta viitteestä voi muodostaa RF-viitteen IBAN -tarkistussääntöä käyttäen.

3 Maksajan toimenpiteet

Suomalaisen viitteen ja RF-viitteen rinnakkaiskäytön aikana suomalainen maksaja voi saada laskuja erityyppisillä viitteillä:

1. kotimaisia laskuja, joissa on nykyinen suomalainen viite
2. kotimaisia laskuja, joissa on RF-viite ja
3. ulkomaisia laskuja, joissa on RF-viite.

HUOM! Maksaja ei saa muuntaa laskulla olevaa suomalaista viitettä RF-viitteeksi, koska laskuttajan automaattinen saapuvien maksujen kohdistus tapahtuu laskulla olevan viitteen pohjalta.

RF-viitteestä voi kuitenkin poistaa ensimmäiset neljä merkkiä, jos omat järjestelmät eivät tue kansainvälistä viitettä.

3.1 Laskun tietojen tallennus ostoreskontraan

On suositeltavaa, että maksaja tarkistaa laskulta tallennettavat tiedot, mukaan lukien RF-viitteen tarkistussääntöjen mukaisesti ohjelmallisesti, jotta välttyään tallennusvirheilta.

1. Jos laskulla on suomalainen viite, maksaja toimii kuten tälläkin hetkellä ja ostoreskontra- järjestelmä tarkistaa viitteen käyttäen suomalaisen viitteen tarkistussääntöjä.
2. Jos kotimaan laskulla on RF-viite ja
 - ostoreskontrassa on valmius käsitellä RF-viitettä, RF-viite tarkistetaan ja tallennetaan ostoreskontraan,
 - ostoreskontra tukee vain suomalaista viitettä, RF-viitteen neljää ensimmäistä merkkiä ei tallenneta, vaan ainoastaan viitteen perusosa. Tällöin ostoreskontra käsittelee suomalaisen viitteen kuten kohdassa 1.
3. Jos ulkomaisella laskulla on RF-viite, ja
 - a. ostoreskontrassa on valmius käsitellä RF-viitettä ulkomaan laskuissa, RF-viite tarkistetaan ja tallennetaan ostoreskontraan laskuttajan viitteenä.
 - b. ostoreskontrassa ei ole valmiutta käsitellä RF-viitettä ulkomaan laskuissa, RF-viite on kokonaisuudessaan huolellisesti syötettävä ostoreskontraan viestikenttään sellaisena kuin se on laskulla, sillä viitteen perusosaan ei sovellu suomalaisen viitteen tarkistusalgoritmi. Viite tallennetaan laskuttajan viitteenä (jotta maksulle syntyy strukturoitu Remittance Information) tai

muuna maksun erittelytietona (viesti), jos ostoreskontra ei tue laskuttajan viitettä ulkomaan laskuissa.

3.2 Laskujen maksatus ostoreskontrasta

Maksatuksessa käytettävä ISO 20022-standardiin pohjautuva maksuaineistomuoto (C2B XML) tukee sekä RF-viitettä että suomalaista viitettä. C2B XML-maksuaineistoa muodostettaessa RF-viite vietään CreditorReferenceInformation -kenttään soveltamisohjeen mukaisesti.

3.3 Maksaminen RF-viitteellä pankkien muissa maksukanavissa

Muissa pankkien maksukanavissa (kuten verkkopankit, maksuautomaatit, konttorit tai maksupalvelu) maksaja voi antaa RF-viitteen maksun tiedoissa samalla tavalla kuin suomalaisen viitteen.

4 Maksajan pankin toimenpiteet viitteiden rinnakkaiskäytön aikana

Pankit hyväksyvät ja tarkistavat sekä RF-viitteet että suomalaiset viitteet kaikissa maksukanavissa, joissa maksaja tai pankin toimihenkilö voi manuaalisesti tallentaa maksuja. Tällöin on mahdollista heti korjata mahdolliset syöttövirheet.

Pankit tarkistavat suomalaisen viitenumeron suomalaisen viitteen tarkistussääntöjen mukaan, RF-viitteen ISO/IEC 7064 (MOD 97-10) sääntöjen mukaan.

Jos maksu välitetään ulkomaan maksuna eli SWIFT -järjestelmässä MT103-sanomalla, RF-viite välitetään kentässä 70 sellaisenaan.

LIITE Kansainvälisen viitenumeron (ISO 11649) rakenne ja tarkisteen laskenta

Laskuttava yritys voi yksilöidä asiakkaalle lähetettävän laskun viitenumeroilla. Viitenumeroilla varustettu maksu välittyy maksunsaajalle viitteellisten suoritusten vastaanottamisesta sovitulla tavalla.

Suomalainen viitenumero (kts. Finanssialan julkaisu suomalaisen viitenumeron rakenne ja tarkisteen laskenta) on käytössä kotimaan maksuliikkeessä. Kansainvälistä viitenumeroa (ISO 11649, jatkossa RF-viite) voidaan käyttää rajat ylittävissä laskuissa sekä kotimaan laskuissa Suomessa.

RF-viite muodostetaan suomalaisen viitteen pohjalta

Suomessa RF-viite muodostetaan suomalaisen viitenumeron pohjalta. RF-viitteen rakenne on seuraava:

RFXX1234561, missä

- **RF** on RF-viitteen yksilöivä tunniste
- **XX** on 2-numeroinen tarkiste
- **1234561** on suomalainen viite, jonka asiakas voi vapaasti muodostaa siten, että se on enintään 20 merkkiä pitkä numeerinen ja sen viimeinen numero on tarkiste, joka on laskettu suomalaisen viitteen tarkisteen laskentamenetelmää käyttäen (kts. Finanssialan julkaisu Suomalaisen viitenumeron rakenne ja tarkisteen laskenta).

Lyhyt viitenumero on paras

Näppäilyvirheiden välttämiseksi viitenumeron on hyvä olla lyhyt. Tarkisteen tarkoituksena on tallennusvirheiden estäminen.

Ei etunollia ja neljän merkin ryhmät: RF-viite tulostetaan viitenumeralle varattuun kenttään tilisiirtolomakkeella vasemmalta oikealle neljän merkin ryhmiin, joiden välissä on tyhjä merkkipaikka. RF-viitteen suomalaisen viitteen osan etunollia ei tulosteta. Viitenumeron on esiinnyttävä myös mahdollisessa laskuosassa.

RF-viitteen tarkisteen laskenta

RF-viitteessä on 2-numeroinen tarkiste. Se lasketaan seuraavasti suomalaisen viitenumeron pohjalta:

- Suomalaisen viitenumeron perään lisätään kirjaimia RF vastaava numerosarja "2715" sekä "00" Lasketaan modulo 97 eli jakojäännös jaettaessa 1. kohdan luku 97:llä.
- Jakojäännös vähennetään luvusta 98 ja erotus on tarkiste. Jos erotus on alle kymmenen, siihen lisätään etunolla.

Esimerkki RF-viitteen tarkisteen laskennasta

- Suomalainen viitenumero on 2348236, jossa viimeinen numero on tarkiste.
- Lisätään loppuun "2715" ja "00", saadaan 2348236271500
- Jakojäännös jaettaessa 97:llä on 65
- Vähennettäessä jakojäännös 98:sta saadaan tarkiste 33

- Kirjaimet RF ja tarkiste lisätään viitteen perusosan eteen ja saadaan RF-viite RF332348236 (konekielinen muoto) tai RF33 2348 236 (paperimuoto).

RF-viitteen tarkisteen tarkistus

Jos RF-viite on paperimuodossa, poistetaan tyhjät merkit. Neljä ensimmäistä merkkiä siirretään viitenumeron perään

Korvataan aakkosmerkit seuraavasti

A = 10	G = 16	M = 22	S = 28	Y = 34
B = 11	H = 17	N = 23	T = 29	Z = 35
C = 12	I = 18	O = 24	U = 30	
D = 13	J = 19	P = 25	V = 31	
E = 14	K = 20	Q = 26	W = 32	
F = 15	L = 21	R = 27	X = 33	

Sovelletaan moduloa 97 eli lasketaan jakojäännös jakamalla 3. kohdan luku 97:llä. Jos jakojäännös on 1 (yksi), on tarkiste oikein.

Esimerkki RF-viitteen tarkistuksesta

- Tarkistettava RF-viite on RF712348231
- Siirretään 4 ensimmäistä merkkiä viitenumeron perään 2348231RF71
- Korvataan aakkosmerkit numeroilla 2348231271571
- Jaetaan luku 97:llä.
- Jakojäännös on 1, joten tarkisteet ovat oikein.